

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 8. Quae sint impedimenta devotionis. Interioris, & exterioris hominis pugna, & humanae calamitatis deploratio. Oratio ad impetrandam gratiam devotionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

Aspirat aura pectori.
 Hic nullus auditur fremens
 Tumultuantium fragor.
 Hic corda nullus inquinat
 Vapor, vel umbra criminis.
 Campi sonant hic mellicis
 Psallentium concentibus.
 Hic Angelorum cœtibus
 Immixtus, & vindex sui
 Sapiens quietam transigit
 Vitam procul negotiis,
 Curis procul nocentibus,
 Solutus omni jurgio.
 Hic alta vitans curiæ
 Potentioris limina
 Innoxios ducit dies
 Inanis expers ambitus.
 Hic lucra conscientie
 Quadrante justo computans
 Studet mereri stribus
 Amissa Cœli gaudia.
 Optet superba culmina,
 Opes, domosque splendidas
 Quicumque vult, me nescium
 Fraudis jurat silentium,
 Me solitudo, me quiete
 Abscondat ignotum omnibus,
 Deoque soli cognitum.
 Hoc scire demum, hoc vivere est,
 Sibi, Deoque vivere.

9. Octavo juvant devotionem opera misericordie, quia *f* Charitas operit multitudinem peccatorum: & qui inebriat, ipse quoque inebriabitur *g*. Juvant corporales afflictiones, quia *h* caro concupiscit adversus spiritum: & *i* caro, & sanguis regnum Dei non possidebunt. Juvat certum tempus quotidie feligere, quo quis devotioni diligentius insistat. Juvat, & ea omnia severissimo examine discutere, quæ vel ipsam devotionem conservare possunt, vel impedire. Quantum potes, te ipsum argue, ait quidam sapiens *k*, deprehendas te oportet, antequam emendes.

10. Nonum denique adjumentum perseverantia suppeditat. Perseverantia inquam in spiritualibus exercitiis semel assumptis, ut non temerè mutantur, ut sine causa non omitantur, ne ultra præscriptum tempus differantur. Fastidientis stomachi est multa degustare, & sæpius mutatum pharmacum non sanat, sed turbat:

f 1 Petr. 4: 8. *g* Prov. 11: 25. *h* Gal. 5: 17. *i* 1 Cor. 15: 50. *k* Seneca ep. 28.

sæpius translata arbor non proficit, sed arescit. Nullum certum exercitium habere, sed quasi folium, quod vento rapitur, per diversas operationes divagari, signum est animi ad vitam spiritualem prosus inepti. Omnia quidem probanda, sed tenendum, quod bonum est. Nam quæ virtus coronam, quod opus laudem meretur, si desit perseverantia? Dicam omnibus, quod suis juvenibus scripsit Bernardus *l*. Absque perseverantia, nec qui pugnat victoriam, nec palmam victor consequitur. Vigor virium, virtutum consummatio est, nutrix ad meritum, mediatrix ad præmium. Soror est patientiæ, constantiæ filia, amica pacis, amicitiarum nodus, unanimiatis vinculum, propugnaculum sanctitatis. Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo. Denique non qui cœperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Hæc ferè sunt, quæ devotionem in nobis gignunt, & conservant: sed eandem multa quoque sunt, quæ impediunt, & extingunt, de quibus consequenter agendum est.

S. VIII.

Quæ sint impedimenta devotionis. Interioris, & exterioris hominis pugna, & humana calamitatis deploratio. Oratio ad impetrandam gratiam devotionis.

1. **P**rimum devotionis impedimentum sunt peccata venialia, quia, ut Laurentius Justinianus *m* docet, prius vita commendabilis habenda est, deinde devotio. Minuunt siquidem veniales culpæ charitatis fervorem, obscurant conscientie lumen, contristant Spiritum Sanctum.

Secundum ex conscientia scrupulosa oritur, gignit enim inconstantiam animi, mentis perturbationem, nebulas intellectus, cordis inquietudinem, omnemque devotionis suavitatem confundit.

Tertium ex cordis amaritudine nascitur, quæ fontem dulcedinis exsiccat, charitatis unitatem scindit, hostis est concordie, inimica pacis, nutrix contentionum.

Quartum impedimentum præstant externæ consolationes: nec enim cœleste manna datum

Bbbbbb 3 est

l Bern. ep. 129. *m* Laur. Just. de disc. mon. convers. cap. 19.

est Israel, nisi postquam defecit farina Aegypti. Praeoccupatum nempe secularibus recreationibus animum delectatio sancta declinat, nec misceri possunt vera vanis, externa caducis, ut iis pariter delectemur, quae sursum sunt, & quae super terram.

Quintum è curis superfluis orni eloquentissimus Iulianianus testatur: nam cum animus per multa diffunditur, utiq; minus in se validus est. Non enim interioribus, exterioribusque vacare perfecte potest; sed nec cuiquam intendere valet operi, nisi applicet affectum. Cum autem superflua cura animus occupatur, proculdubio diaboli laqueis captivus tenetur.

Sextum è nimio sciendi appetitu, & continua intellectus occupatione in studiis speculativis procedit. Nam qui ardentius theoreticis scientiis incumbunt, ferè semper sunt aridi, distracti, indevoti, ambulantes in mirabilibus super se, nihilque aliud animo revolventes, quam controversias, syllogismos, sophismata, nugas, tricas, contempiones. Non tamen dico, ut verbis utar Bernardi, contemnendam, aut negligendam scientiam literarum, quae ornant animam, & erudit eam, & facit etiam ut alios possit erudire. Sed cognitio sui, & cognitio Dei oportet, ut expediat, ut praecedant, in quibus summa salutis constituitur. Et vide, si non docebat hunc ordinem, qui dicebat, *Seminate vobis ad iustitiam, metite spem vitae, & tunc demum illuminare vobis lumen scientiae.* Ultimam posuit scientiam, tanquam picturam, quae statum habere nequeat super inane: & ideo illa duo praemisit, & subiecit illis, tanquam si solidum aliquid picturae substerneret. Securus jam intendam scientiae, si vitæ prius securitatem accepero. Hæc Bernardus.

Septimum malefana curiositas producit, quae multiplex est. Quidam enim disquisitores ingeniosi semper in malum aliorum indagare negotia, mores observare solent, unde detractiones, suspiciones, malevolentiae, inquietudines generantur, quibus pax cordis amittitur, turbatur serenitas mentis, & perpetuis quibusdam fluctibus concutitur animus, & in varias partes agitur. Alii inutilium librorum lectione dissipant spiritum, portentosis Poetarum figmentis, prophanis Ethoicorum historiis, confictis Heroum certaminibus, propudiosis Amadisiorum adventionibus, aliisque similibus otiosorum pabulis pascentes animum, quae res, vix dici potest,

quanti sit detrimenti his, qui vitam spiritualem profitentur. Alii denique in vestibus, aedificiis, suppellectili, & superfluis ornamentis curiositatem sectantur, non sine gravi spiritus dispendio, dum fel draconum, & venenum aspidum vino sancti Spiritus dulciori super mel, & favum insipienter praeponunt.

Octavam impedimentum obijciunt sibi nonnulli, qui gratiam devotionis jam habitam nulla cura, vel diligentia custodiunt. Non sic sponsa, non sic: nam invento Dilecto, *Inveni, inquit p, quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam.* Tenetur autem sponsus cordis custodia, orationis instantia, & nunquam interrupto devotionis fervore.

2. Nonum tandem impedimentum explicat qui dixit, *q Sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, & captivam me in lege peccati.* Quamdiu sumus in hac vita, caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem: quae quidem lucta cum sit perpetua, distrahit animum, & peccati viculis quasi captivum religans, non finit eum jugiter rebus divinis inhærere. Sic duplex in nobis homo reperitur, interior, & exterior. Interior gratia Dei plenus, praeditus charitate, spiritu imbutus conversatur in coelis, suavi pace perfruitur, bonis operibus foecundatur, nihil in conscientia foedum, nihil in tentatione admittit obliquum: ad spiritualia exercitia promptus, hilaris ad orationem, patiens ad contumelias, intrepidus in adversis, ad fratrum obsequia indefessus, austerus jejuniis, murus silentio, nudus paupertate, simplicitate rectus, niveus innocentia, ardens amore, & per devotum affectum divino beneplacito semper subjectus. Homo exterior venundatus sub peccato, non percipiens quae sunt spiritus Dei, amicus mundi, inimicus Christi, oneratus sceleribus, vitis irretitus, oculos suos stravit declinare in terram, terram comedens, terram diligens, terrae adhærens omnibus diebus vitae suae. Adversus istum si quis Christi est, armare se debet zelo vindictae, & clamare cum Propheta, *Ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem suum, sed speravit in multitudine divitiarum suarum, & prevaluit in vanitate sua.* Crucifigatur homo iste, reus est mortis, pereat, pereat qui nostrum quaerit interitum: destruat corpus peccati, ut ultra ei non serviamus, sed tentanti concupiscentiae resistentes, interioris hominis vitam ferventis animi devotione renovemus.

n. Idem de casta Verbi conuabio cap. 16. O Bern. ser. 37. in Cant.

p Cant. 3:4. q Rom. 7:21.

3. Sed heu me miserum, & infelicem! Quis me liberabit de corpore mortis hujus? Quis in tam duro certamine docebit manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum? Quis dabit animæ meæ virtutem, & inimicum domesticum, adversarium propinquum, carnem peccatricem, & insurgentem in se supplantet subtus se, & confringat, donec deficiat? Quis, inquam, poterit solvere vincula captivitatis meæ, nisi tu, qui solus es, Domine Deus, pater vitæ meæ, fortitudo mea, & refugium meum? Obsecro te igitur per Jesum Christum Filium tuum, virum dexteræ tuæ, Filium hominis, quem confirmasti tibi, attende mihi, & exaudi me clamantem de profundo, & misericordia tua exaudiat desiderium meum. Erravi sicut ovis quæ perierat, & derelicto te fonte aquæ vitæ, fodi mihi cisternas dissipatas, quæ aquas internæ devotionis continere non valent. Nunquid non meliores sunt fontes Salvatoris omnibus aquis Ægypti? Et calix tuus inebrians, quam præclarus est? Ego tamen viam carnis ingressus sum, ut liberem aquam fluvii, quæ sitientem animam refocillare nunquam potuit: species enim creaturarum decepit me, & post eas ambulans, exterioris hominis hortamenta sequutus fontes pietatis, venas devotionis in me ipso siccavi. Et ecce anima mea sicut terra sine aqua tibi. Jam perversitatis meæ poenas acerbissimas luo. Invasit enim me languor animi, hebetudo mentis, inertia spiritus. r

*Exitiosa caro, Belial tenebrosa procella,
Exitiosa caro, qua fluit omne scelus.
Cænum, massa gravis plumbi, limosa catena,
Bellua pugnaci prodita materia.
Pestifer æstus, heræque tuæ vinculum, atque sepulchrum
Formæ, quæ supera venis ab arce mihi.*

Non sine causa dictum est de te, quod interficis diligentes te. Nam dum te foveo, dum te nutrio, dum scelerata tua desideria perficio, vita mea Domini meus declinavit in ira à servo suo: & ided appropinquavi usque ad portas mortis, & paulominus habitavit in inferno anima mea. Hinc ista sterilitas animæ, & devotionis inopia, quam patior. Aruit sicut testa virtus mea, factum est cor meum sicut saxum durissimum: nec Psalmus sapit, nec orare delectat, ad vigilias somnolentus, ad fabulas vigil, præceps ad iram, tardus ad patientiam, gulæ indulgens, & linguæ, segnis ad pietatem, nec compungi

ad lacrymas queo, nec solitas meditationes invenio. In tantis miseriis constitutus, quid faciam miser, ubi fugiam, nisi ad te Deus meus? Miserere mei, & resuscita me: ne derelinquas me sicut montem Gelboe maledictum, in quem nec ros, nec pluvia descendunt. Da mihi irriguum superius, & iriguum inferius, ut sint mihi lacrymæ meæ panes die, ac nocte. Da mihi fontem perspicuum, in quo laventur iniquitates meæ, & super nivem dealbetur anima mea. Loquere ad petram cordis mei, & percutere virga virtutis tuæ, & fluent aquæ compunctionis & inebriabor ab ubertate domus tuæ. Hujus aquæ salutaris recreatus aspergine, dilatato corde viam mandatorum tuorum currere incipiam, frequentius orabo, meditabor attentius, donec ad montes excelsos perveniam, in quibus aquæ sunt salubriores, aquæ nimirum Divinitatis, in cujus contemplatione requiescam in sæcula sæculorum.

METRUM XLIX.

Absiste vulgus: cœlicos nunc me decet
Pangere versiculos
Amore percussus gravi.
*Amore nempe, pura qui semper novo
Vulnere corda secat
Mucrone divo sevens.
Nam cor potentem armatus ille dexteram
Cuspide, & igne ferit,
Hæret que telum vulneri.
O æstuans incendium, ô fervens rogos,
Siccine corda cremas,
Nec ulla speratur salus?
Ut sole nix tabescit, ut ceræ solet
Solvere flamma globum:
Sic mens calore absimitur.
Vivensque morte occumbo, & expers sensuum
Vivo in amore miser.
Dum pectus ustrum liquitur.
Ab! nulla amoris asperum vulnus potest
Docta fovere manus
Sævum dolorem leniens.
Tanti est amoris ignis, ut ejus faces
Nec maris unda queat,
Nec ulla vis extinguere.
Viciisti amor: jam que jacis ferociter
Ignea tela, pati
Cor penè mortuum nequit.
Sed vulnera me amans Amor, mihi in tuo
Vulnere vita manet,
Si amore me finas mori.*

1 Nazareth, in Carmine adu. carnem.

4. Sat dictum de psallendi disciplina. Poteram quidem multa adjicere, quæ praxim attentionis, ac devotionis, & usum eorum, quæ hætenus dicta sunt, clarius explicarent. Sed hæc fatius existimavi in alium librum rejicere, quo doceo, quæ ratione omnes humanæ actiones sint obeundæ. Interim quod hic prætermisum est, inveniet pius lector in Roseto exercitiorum spiritualium Joannis Mauburni, in Psalterio decachordo Joannis Michaelis Constantiensis, in Joannis Gersonis libro de Canticis, & super *Magnificat*, & in Alphabeto Divini amoris, quod tamen non est Gersonis, sed Joannis Nyder, itemque Epistola 37. Joannis Lanspergii, atque in aliis spiritualibus opusculis scriptorum recentiorum, quæ omnium manibus teruntur. Omitto Chiro-psalteria, Canticorda, & alia hujusmodi exercitia, quæ vix possunt ab infirmioribus exerceri sine capitis offensione ob continuam, & nunquam interruptam attentionem ad signorum distinctiones, quam requirunt. Joan. Cassianus formalem attentionem præ cæteris commendat his verbis: Monachus psallens omnes Psalmorum affectus in se recipiens, ita incipiet decantare, ut eos non tanquam à Propheta compositos, sed velut à se editos, quasi orationem propriam profundâ cordis compunctione depromat; vel certè ad suam personam æstimet eos fuisse directos, eorumque sententias, non tunc tantummodo per Prophetam, aut in Prophetam fuisse completas, sed in se quotidie geri, impletque cognoscat. Eundem namque recipientes cordis affectum, quo quisque decantatus, vel conscriptus est Psalmus, veluct auctores ejus facti, præcedemus magis intellectum ipsius, quam sequemur. Ad eandem hortatur August. & dicens: Si orat Psalmus, orate; si gemit, gemite; & si gratulatur, gaudete; & si sperat, sperate; & si timet, timete: Omnia enim, quæ hic conscripta sunt, speculum nostrum sunt.

f. Cass. coll. 10. c. 11. t. Aug. in Ps. 30. conc. 3.

C A P U T XX.

De Variis Sanctorum exemplis ad Divinum Officium perti- nentibus.

§. I.

*Exemplorum magnam esse vim ad vi-
tam rectè instituendam.*

1. Hætenus Divinæ Psalmodiæ originem, causas, partes, & disciplinam rudi penicillo malus pictor delineavi: Et quod operis initio non ausus fuisset me præstaturum polliceri, Deo vires subministrante, ipsaque materiâ uberius quotidie crescente, ipse quoque liber in hanc magnitudinem sensim excrevit. At supersuntne alia? Imò verò, nec finis erit, si quæcunque curiosæ indaginis persequatione ad hanc rem spectantia adinveni, studiosè libeat amplecti. Sed cæteris omissis sola nobis restant Sanctorum exempla ad divinum Officium pertinentia, quibus extremum hoc caput dicatum sit. Nam quò pleniori obsequio Ecclesiasticos homines demerear, quædam quasi per saturam sine ordine rerum, aut temporis è probatis Scripturibus excerpere non gravabor: eritque hoc superpondium non inutile, nec injucundum; quia ut celeberrimus Historicus a scribit, Aliorum erratis ad rectam vitæ institutionem pro exemplis uti, & quod rectè factum est imitari scitum, atque pulchrum est. Et facillimè, ait alter b, quid prosit, aut obfit homines animadvertunt, cum multa multorum exempla intuentur. Ex vitio alterius, inquit Publius c, sapiens emendat suum: estque compendiosum felicitatis genus, ut docet Sanctus Zeno d, alterius periculo discere, quid debeas devitare. Sic vulnus aliorum nostra cautio fit, & veterum egregia facta in utilitatem posterorum derivantur. Sententia Platonis est; Nihil rectè doceri, nihil rectè disci sine exemplo: & ut Magnus Gregorius e scribit, Non est in sermone laudabilis, qui hoc quod loquitur, opere non ostendit. Præclarè de hac re illustri rei rusticæ Scriptor f: Usus, & experientia dominantur in artibus, neque est ulla disciplina, in qua non peccando discatur: & ubi quid perperam administratum cesserit improspere, vitatur quod fefellerat, illuminatque rectam vitam docentis magisterium. Exempla denique, teste Isidoro Pelusiotag, dormientes animas ad virtutem capeffendam exsuscitant, & ignavas, ac socordes excitatores efficiunt, & vitii indulgentes erubescere docent, atque ad pœnitentiam agenda inducunt. Cæterùm à domesticis eventibus, à Cæsario scilicet nostro Heisterbacensi scribendorum exemplorum initium sumo, ejus enim historiæ memorabiles datæ sunt mihi in manus,

a Diodor. Siculus l. 1. c. 1. b Dionys. Halicarn. initio l. 11. c Publ. in Sententiis. d Zeno ser. 6. de Isia. e Gregor. l. 19. moral. cap. 12. f Columella l. 1. de rusticâ c. 1. g Isid. Pelus. l. 4. Epist. 172.